

EL GRUP LACETÀNIA (1960-1964)

MAGÍ PUIG I GUBERN¹

L'any 1960, i a l'entorn del Dr. Antoni Pous, vicari de la parròquia de Santa Maria d'Igualada, una colla heterogènia de noies i nois d'edats entre els 14 i els 28 anys s'agruparen sota el nom de Grup Lacetània. En llenguatge popular es diu que el nom no fa la cosa. En aquest cas crec que el nom defineix la cosa amb molta precisió.

Tots els components del grup teníem especial interès a adquirir una colla de coneixements que consideràvem bàsics i que no havíem après a l'escola.

D'on provenia la gent del Lacetània? Escolars de comerç i de batxillerat, treballadors de la indústria i del comerç, fills d'industrials i de comerciants que treballaven a l'empresa familiar... Alguns formaven part del Moviment Escolta, uns assistien a classes de dibuix, d'altres freqüentaven l'Escola de Música, uns pocs eren membres del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada, tres tenien carreres universitàries, etc. etc.

Les reunions es feien a la casa rectoral, al segon pis, on residien els vicaris de la parròquia. Portava la reunió el Dr. Antoni Pous, i l'altre vicari, Mn. Ramon Sala, hi assistia com un més de la colla. És sabut que durant la dictadura franquista les associacions que no havien passat pel sedàs del

FOTO: ARXIU HISTÒRIC DEL CENTRE D'ESTUDIS COMARCALS D'IGUALADA

Components del grup cultural Lacetània en els anys seixanta

1. Aquest text ha estat revisat per Anna Vaqués i Guitart. Les fonts d'informació han estat el Llibre d'Actes del CECI i les publicacions i programes del mateix grup Lacetània. Hi han col·laborat, també, M. Pilar Balsells, Josep Castelltort, Paquita Llacuna i Carme Segura.

règim eren considerades clandestines i sotmeses a estrictes controls policials. L'Església era un dels estaments que gaudia d'immunitat en aquest sentit. O sia que ens acollírem a l'empar de l'Església, representada per dues figures que excel·liren pel seu amor a la cultura catalana i que és de justícia anomenar: l'arxiprest de Santa Maria, Mn. Genís Padrós, ja traspasat, i el bisbe de Vic, Dr. Ramon Masnou, encara feliçment entre nosaltres.

Els temes de les reunions eren diversos: es parlava molt particularment de llengua catalana i d'història de Catalunya, però també de filosofia, de pintura, de poesia, d'escultura, de música, de teatre, de cinema... I en totes les matèries es relacionava el més actual, el més d'avantguarda, amb els referents clàssics.

El Grup Lacetània va entrar al Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada, com a grup filial, l'any 1962. Quan el Dr. Antoni Pous va marxar d'Igualada, el Lacetània va continuar a l'empar de Mn. Ramon Sala, i dirigit col·legiadament per tres dels seus alumnes. Després de la direcció de Carola Ribaudí, Jordi Savall i Anna Vaqués, el grup s'anà desmembrant a poc a poc, ja que els seus integrants més representatius decidiren estudiar a la universitat. Tot i així, bastants components del Lacetània varen romandre al CECI, vigoritzant amb saba jove aquesta entitat cultural.

ELS MEMBRES DEL LACETÀNIA

Integraren el grup les persones que s'esmenten a continuació: Dr. Antoni Pous, fundador i coordinador, Mn. Ramon Sala, Josep M. Adzet, Francesc Aguilera, M. Pilar Balsells, Pere Bas, Glòria Biosca, M. Teresa Bisbal, Josep Castelltort, Núria Castelltort, M. Àngels Catarineu, Pepita Claramunt, Rosa M. Claramunt, Remigi Combalia, Laura Dalmau, Carme Domènech, Mercè Domènech, Montserrat Domènech, Francesc Florensa, Mireia Fontanellas, Jesús Garnica, M. Àngels Gual, Blai López, Concepció Llacuna,

Paquita Llacuna, M. Àngels Marí, Jordi Mateu, Josep Morera, Pius Morera, M. Teresa Oller, David Padrós, Magí Puig, Mercè Puigjané, Concepció Pujó, Cesarina Quintana, Anna M. Riba, Josep Riba, M. Teresa Riba, Carola Ribaudí, M. Teresa Roig, Assumpta Sagristà, Jordi Savall, Carme Segura, Dolors Solà, Josep M. Torras, Josep Talló, Antònia Valls, Casilda Valls, Rosa Valls, Anna M. Vaqués, Rosa Vaqués, Josep M. Vidal, Manuel Vidal, Eulàlia Vilà, Pia Vilarrubias, Concepció Vives.

Molts components del Lacetània empenyeren, ja de grans, carreres universitàries. La majoria exerceixen actualment càrrecs de responsabilitat en diferents estaments de la nostra societat i alguns d'ells resideixen a l'estranger.

ACTES ORGANITZATS

Tertúlies. Sempre es promovien animades tertúlies, però recordo amb especial emoció les dels dissabtes a la tarda, quan rebíem la visita d'intel·lectuals catalans que venien especialment a Igualada per donar-nos a conèixer el fruit dels seus estudis i investigacions. Amb quin agraïment rememoro aquella gent tan senzilla i tan erudita que arribava a Igualada amb el carrilet i retornava a Barcelona amb el mateix modest i incòmode mitjà de locomoció, o es refiava a vegades del cotxe d'algun de nosaltres exposant-se a quedar-se a mig camí per avaria o pana de pobre! Amb quin afecte i quina alegria departien amb aquella jove-nalla que els escoltàvem embadalits! No els recordaré tots, però anomenaré les personalitats que més ens impactaren: Delfí Abella, Álvarez Bolado, Clementina Arderiu -la viuda de Carles Riba, que era una delícia quan parlava de l'obra poètica del seu difunt marit o quan recitava els poemes propis-, Josep M. de Casacuberta, Josep M. Castellet, Alexandre Cirici i Pellicer, Miquel Coll i Alentorn, Josep M. Espinàs, Josep Iglésies, Eduard Junyent, Miquel Llor, Albert Manent, Miquel Martí i Pol, Josep Miracle, Isidre Molas, Joan Oliver (Pere

Quart), Miquel Porter, Frederic Roda, Jordi Sarsanedas, Maurici Serrahima, Ferran Soldevila, Ricard Torrents, Joan Triadú...

També passaren alguns igualadins preclars per aquestes tertúlies sabatines: Mn. Ignasi M. Colomer i Presses, Antoni Dalmau i Jover, Antoni Domènech i Casanovas, Joan Llacuna i Carbonell, Joan Mercader i Riba, Rosalina Poch i Ferrer, Pere Puig Quintana, Josep Romeu i Figueras, Josep Ma. Torra (del Conservatori de Música), i d'altres.

Exposicions d'art. Es va organitzar una exposició d'art abstracte, a la sala d'exposicions de l'Agrupació Fotogràfica. Abans d'inaugurar la mostra, gairebé tothom es mofava d'aquella amalgama d'arpilleres, filferro i estris de tota mena. La inauguració va anar a càrrec d'Alexandre Cirici. El conferenciant, amb paraules ben argumentades, ens féu adonar del mèrit i la qualitat d'aquelles obres. Des d'aquell dia contemplàrem els quadres més benèvolament i fins i tot hi anàvem descobrint meritoris detalls artístics.

Durant la Festa Major de l'any 1964, el Lacetània va presentar a la sala de la Fotogràfica una exposició de pintures d'Amadeu Font. I, el mes d'octubre del mateix any, organitzà el IV Saló de Tardor, a l'Agrupació Fotogràfica, amb una exposició d'obres dels artistes: Camprubí, Huguet, Escrivà, Galí, Mercader, Muntadas, Prat i l'igualadí Amadeu Font.

Lectura d'obres de teatre. En un saló de la Granja Pla es realitzà la lectura de la tragèdia de Sòfocles *Èdip rei*, traduïda al català per Carles Riba. Amb motiu d'aquesta lectura s'incorporà al grup Núria Castellort, que va interpretar el personatge de Iocasta.

També es va fer una lectura de la tragèdia *Antígona* i es realitzà un estudi aprofundit de l'obra de Bertold Brecht, que va acabar amb la lectura de *L'òpera de tres rals*.

Record de Pompeu Fabra. L'any 1963, amb motiu del cinquantenari de la promulgació de les normes ortogràfiques de la llengua, s'organitzà un cicle de tres conferències: "Campanya ortogràfica de *L'Avenç*"; per Josep Miracle; "Pompeu Fabra i el català literari", per Josep M. de Casacuberta; i "Transcendència de les normes en la vida general del país", per Ferran Soldevila.

Classes d'idiomes. Les classes d'idiomes es donaven als vespres dels dies laborables en un bar anomenat "La Cabaña", ubicat en el número 23 de la Rambla del General Vives i regentat pel Sr. Soriano i la seva esposa. El dilluns s'impartia català; el dimarts, esperanto; el dimecres, anglès; el dijous, italià; i el divendres, alemany. No cal afegir que tant els professors com els alumnes eren membres del grup.

Sessions de contes. Miquel Llor fou un magnífic i prolífic escriptor. Un dels seus vessants creatius era escriure contes, cosa que feia amb enginy i traça. Però, a més d'escriure'ls acuradament, els explicava amb una gràcia inimitable. Que recordi jo, s'organitzaren dues sessions, obertes a tothom,

Portada de la revista *Textos*

en les quals Miquel Llor va explicar els seus contes. Quina habilitat, quina destresa a fer-nos sentir, fer-nos viure en primera persona, les tribulacions i angoixes dels seus personatges de ficció!

Recordem el títols d'alguns d'aquests contes: *El pàrenostre de la senyora distreta*, *El missatge*, *Ofrena*, *La tieta Marta*, *El lladre*, *Un cop d'ull al mirall*, *Una taca de tinta*, *Els neguits de la Palmira*, etc.

Altres actes. Un homenatge a Carles Riba, amb presència de la seva vídua, Clementina Arderiu; una projecció de cinema al Club Natació, amb comentaris de Miquel Porter; una actuació de Josep M. Espinàs com a cantautor, amb el títol "Espinàs canta Brassens"; una ruta de Verdaguer-Folgueroles, Vinyoles d'Orís, Vic...-, explicant la vida del nostre excels poeta; una representació al teatre del Cercle Mercantil de *La cantant calba*, per part d'una companyia professional, com a colofó d'un estudi sobre la vida i l'obra de Ionesco; tres "sessions de música" en col·laboració amb Joventuts Musicals, amb comentaris introductoris a càrrec de David Padrós; excursions a Orpí, amb tertúlies a la llar dels esposos Pere Puig Quintana i M. Teresa Sàbat. Etc.

LES PUBLICACIONS DEL LACETÀNIA

Tal com hem dit, el Lacetània va entrar a formar part del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada com a grup filial, el dia 12 d'abril de 1962. Aquí és de justícia expressar el nostre reconeixement al Dr. Joan Mercader, que va acollir i defensar en tot moment els joves del grup davant el recel d'alguns membres del CECI. Amb l'etiqueta d'aquesta entitat cultural, el Lacetània va publicar nou números de la revista *Textos*, quatre números dels *Quaderns del Lacetània*, de tema monogràfic, i l'obra *Antologia de la poesia igualadina*. Totes aquestes publicacions foren impreses als tòrculs del prestigiós estamper Pere Bas i Vich.

Textos. En aquesta revista es varen publicar una colla d'estudis d'elit que tractaven sobre els temes sobresortints del pensament mundial en tots els vessants de la cultura. Es realitzaven les traduccions dels autors de més reconegut prestigi i, després, es discutien els treballs en grup per esbrinar el missatge que ens volien transmetre i analitzar els ensenyaments que en podíem treure de cara a perfeccionar la nostra formació. Finalment es publicaven.

El primer número va sortir a la tardor de l'any 1962. El segon, aparegut a l'hivern següent, tenia com a tema monogràfic "La perspectiva grega". Els números III, IV i V, publicats a la primavera, l'estiu i la tardor de 1963, respectivament, estigueren dedicats a "La responsabilitat de l'escriptor". El sisè va sortir a la primavera de 1964 i el setè a l'estiu del mateix any, amb "Les ciències de l'home" com a tema monogràfic. El vuitè, publicat a la tardor del mateix any, s'ocupà entre d'altres temes de "La teoria de la relativitat". El novè i últim contenia un text d'Herbert Marcuse titulat "El caràcter afirmatiu de la cultura".

Quaderns del Lacetània. Crec que se'n publicaren quatre, dedicats a temes monogràfics. Dels dos primers ("Poemes de Georg Trakl" i "Cartes de pedagogia social"), no n'he trobat cap exemplar. Els altres dos van ocupar-se de la "Lírica grega arcaica" -amb referència als poetes Alcman, Íbic de Règion, Safo de Lesbos i Arquíloc de Paros- i d'un "Homenatge a Pere Bas i Vich, estamper" -amb la transcripció dels parlaments que se li dedicaren en un acte celebrat el 29 de juny de 1963.

Antologia de la poesia igualadina. Aquest llibre, de 115 pàgines, es va presentar el dia 15 de gener de 1963. L'obra porta un subtítol molt aclaridor: "Un assaig sobre formes de llenguatge i vida social". L'autor de l'obra fou el nostre mestre i tutor, el Dr. Antoni Pous.

Tot l'equip del Lacetània va col·laborar en la recerca i tria de materials. Entre tots vàrem fer

un buidatge de la biblioteca i l'hemeroteca de la Caixa, del Centre de Documentació del CECI i de la biblioteca de La Cooperativa, aquesta última regida, amb tanta eficàcia com altruisme i amabilitat, pel Sr. Salvador Riba i Gumà.

L'elaboració de l'antologia va ser llarga i molt formativa per als membres del grup. El Dr. Pous ens feia llegir i rellegir els poemes i ens obligava a analitzar-los. Amb rigor i paciència ens descobria si els versos tenien una bona mètrica, si eren treballats, si es tractava de poesia èpica, o satírica, o costumista, o filosòfica, o de denúncia social... A través de l'anàlisi dels poemes arribàvem a esbrinar la personalitat del seu autor.

PARAULES FINALS

A mesura que m'he endinsat en el relat de la història del Lacetània, he tornat a reviure els fets i m'he adonat una vegada més de la gran envergadura de l'obra portada a terme pel Dr. Pous. En una època en què el pensament estava dirigit unilateralment i la nostra cultura sofria una profunda crisi, ell ens va obrir els ulls i ens presentà un futur esperançador i curull de possibilitats. Ens injectà una bona dosi d'autoestima per l'honor de ser catalans i d'apreci vers la nostra terra, ens esperonà en l'aprofundiment de l'estudi de la nostra llengua i de la nostra història. Unes prestigioses personalitats ens van fer agradable i planer l'estudi i ens encomanaren el seu amor i admiració per la nostra cultura i, amb la seva ferma vocació, ens il·lusionaren en la tasca de promoció. Aquest sòlid bagatge ens va empènyer a sardallar-nos en les fonts de la cultura clàssica i a investigar les innovacions que, en el camp del coneixement i de les arts, eixien a Europa i a altres parts del nostre món.

He volgut expressar amb aquestes paraules un cordial homenatge d'admiració i de gratitud al Dr. Antoni Pous: la seva benefactora influència perdurarà per sempre en les nostres vides.

MAGÍ PUIG I GUBERN (Igalada, 1932) és enginyer químic i industrial blanquer. Entre molts altres treballs, ha publicat en col·laboració amb d'altres autors *Renoms igualadins: recull, anecdotari i origen* (1984) i el *Diccionari de la indústria d'adobar pells* (1992) i, en solitari, la *Història del Gremi de Blanquers d'Igalada* (1997).

